ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 17—1917 | ფასი 15 კ. | წელიწადი მეხუთე გამოცემისა
კვირა აპრილის 23

დეპუტატი კარლო ჩხეიძე
მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების აღმ. სრულებელ საბჭოს თავმჯდომარე ბალტიის ზღვაოსანთ სიტყვას ეუბნება. (ბოჩკაზე დგას)

?!.

1

რად მიკლავ, ძმობილო,
გრძნობას და გულს;
რად მიხშობ, რად მისპობ
ზნესა და სჯულს?!

2

თუ შენთვის თხოულობ
უფლებას სრულს,
ჩემსას რად უწოდებ
განზრახვას მტრულს?!

3

თუ შენი მონობა
გძულდა და გძულს,
სხვას რაღად იმონებ,—
რადართმევ სულს?!

4

ნუ მიკლავ, ძმობილო,
სულსა და გულს;
.ნუ მასმევ საწამლავს
ჩაფობით სმულს...

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მოქალაქენო! მხარი მიეცით ახალ მთავრობას და ზურგი გაუმაგრეთ. გაუმარჯოს დამფუძნებელ კრებას!

ამხანაგებო!

დამფუძნებელ კრებას უნდა მოსთხოვოთ საქართველოს ტერიტორიალური ავტონომია!

აპრილის 23

ერთი მიზანი — მრავალი ხელი

საქართველოში მომქმედ პოლიტიკურ პარტიებს ანუ რომელსამე საგანმანათლებლო დაწესებულებას ქართველი ხალხის გათვითცნობიერებისათვის იმდენი არავის გაუკეთებია, რაოდენიც ქართველ თეატრსა და მის ქურუმს.

მიუხედავად ამისა, არც ერთი პარტია, არც ერთი დაწესებულება ისე აბუჩად აღებული არ არის, როგორც ჩვენი სამშობლო სცენა და მისი ქურუმი.

ვინ არ გინდა დაირაზმა, თვის ხელობის შესაბამი კავშირი შეადგინა, რომ საბრძოლველად თვალხილულ და საგრძნობ ძალას წარმოადგენდეს, ქართველი მსახიობი კი დღესაც მოუხარშავ ლობიოსავით დატივტივებს ძძით მოსილ სამშობლოს ცის ქვეშეთ.

ჩვენი მელპომენე რომ მუდამ ეროვნულ-დემოკრატიულ და საკაცობრიო მისწრაფებათა გაღვივებას ემსახურებოდა, ეს ვინ არ იცის.

მაგრამ მის მოღვაწეობას რომ მთლიანობა, გარკვეული სახეობა აკლდა, არც ესა საეჭვო.

თვით მსახიობთა შემადგენლობის ზოგიერთი წევრიც ნებსით თუ უნებლიეთ რომ მუდამ ღირსეულ დონეზე არ იდგა, სწორედ ვერ აკეთებდა, რაიცა ევალებოდა, რომ იგი ხშირად სხვისი ხელშემაცქერალი იყო და ბოლოს ისე ჩამოქვეითდა, რომ ცხოვრება სამძლოდ გაუხდა, არც ესაა დაფარული.

ასეთი მდგომარეობა კი არ შეეფერება იმ მაღალ კურთხეულ წმინდა ხელოვნების ტაძარს როგორიც თეატრია.

ამ საგანზე არა ერთხელ გვისაუბრია ჩვენ; სრულიად საქართველოს სცენის მოღვაწეთა ყრილობაზედაც გადასწყდა დაარსებულიყო მსახიობთა პროფესიონალური კავშირი, მაგრამ ეს აზრი დღემდე განუხორციელებელია.

დღეს კი ჩვენის სცენის ზოგიერთ ნაამაგდარ მოღვაწეთა თაოსნობით ამ მოკლე ხანში მიწვეულ იქმნება ქართველ მსახიობთა საზოგადო ყრილობა პროფესიონალურ კავშირის შესადგენად. ამ კრებამ უნდა ნათელჰყოს რავდენად დავაჟკაცებულია ქართველი სცენის ქურუმი და შეუძლიან თუ არა თავის თავის გაძღოლა. ყოველი ქართველი მსახიობი აწ უნდა წარმოსდგეს ნამდვილ მოქალაქემოღვაწედ და გაამართლოს ის იმედები, რასაც მათზე დღემდე ამყარებდა ჩვენი სასცენო ხელოვნების მოტრფიალე ანუ დღეის შემდეგ უნდა მოელოდეს მისგან. ქართველ მსახიობთა კავშირმა ერთი მტკიცე მიზანი უნდა დაისახოს — საკუთარ მდგომარეობის გაუმჯობესებასთან ერთად ხელოვნების უმწიკვლოდ დაცვა-გაფურჩქვნისა და მრავალ ხელთა შეკავშირებით. ჩვენის სამშობლოის ყოველ კუთხეში წმინდა ხელოვნებისა ლამპრის ანთება ხალხის ასამაღლებლად და გასაფაქიზებლად.

იოსებ იმედაშვილი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რვა საათის სამუშაო დღე

რა არის რვა საათის სამუშაო დღე? მუშის პირადი თავისუფლება.

როგორც ყოველგვარ თავისუფლებას, ისე ამას მეტად დიდი მნიშვნელობა აქვს მუშა ხალხისათვის.

რვა საათის სამუშაო დღე ეხება მუშის ჯანმრთელობას, შრომის ნაყოფიერებას, განვითარებას, ცხოვრებას და საერთოდ წარმოების გაუმჯობესებას.

ადამიანი არის მანქანა, რომელსაც დაუსვენებლად მუშაობა და შრომა არ შეუძლია. თუ ის მუშაობს იმდენს, რამდენის ატანაც მას არ ძალუძს და ამის გამო მუდამ იქანცება, ჯანმრთელობას ნელანელა ძირი ეთხრება და სიცოცხლე მოაკლდება. დღეს უკვე საკმაო მასალაა იმის დასამტკიცებლად, რომ რაც მეტს მუშაობს მუშა ხალხი, მით უფრო ნაკლებსა ცოცხლობს.

ზედმეტი მუშაობა სხეულს ასუსტებს, აუძლურებს. უძლურ დასუსტებულ მამას კი ხშირათ ებადება სნეული, სუსტი შვილი, რომლის დღეც მეტად მოკლეა.

ამიტომ ზედმეტი შრომა მარტო მშრომელის დღეს კი არ ამოკლებს, ის ასუსტებს მშრომელის შთამომავლობასაც და ამით ხელს უწყობს მუშა ხალხის გადაშენებას.

ყოველი შრომა მხოლოდ მაშინ არის ნაყოფიერი, როდესაც ის არის ხალისიანი. შრომა რომ ხალისიანი იყოს, საჭიროა, რომ ის არა ჰქანცავდეს მშრომელს. მშრომელი რომ არ იქანცებოდეს, საჭიროა, რომ ის მუშაობდეს ზომიერათ. შედარებით ზომიერ სამუშაო დროს შეადგენს რვა საათი.

მუშა არის ადამიანი და მასა აქვს ადამიანის ყველა მოთხოვნილებანი. ამ მოთხოვნილებებს დაკმაყოფილება ესაჭიროება, — ამას ითხოვს სულიერი კმაყოფილება, სულიერი სიხალისე. სულიერი კმაყოფილება და სიხალისე კი საჭიროა ადამიანის ბედნიერებისათვის კი არა მარტო, არამედ შრომის ნაყოფიერებისათვისაც.

მუშისათვის საჭიროა გართობა, დროს გატარება, თეატრი.

ყველა ამას უნდა თავისუფალი დრო. თუ მუშის დრო მუშაობაში იხარჯება, მრავალი მოთხოვნილებანი მუშის დაუკმაყოფილებელი რჩება. სულიერი სიმტკიცე და სიხალისე მუშას ელევა და მისი შრომის ნაყოფიერებაც საკმაოთ კლებულობს.

უბედური ადამიანი, რომლისთვისაც შრომა სატანჯველათ გადაქცეულა, — აი რას წარმოადგენს ამგვარ შემთხვევაში მუშა.

მუშა არის წევრი იმ კლასისა, რომელსაც ისტორიამ არგუნა დიდი როლი — ბურჟუაზიულ ურთიერთობაში დემოკრატიული წყობილების მოპოება და შემდეგ სოციალიზმის დამყარება. რაც უნდა შეუგნებელი იყოს მუშა, ის მაინც თავისი მდგომარეობით სოციალისტია და ამიტომ თვალდახუჭულიც ამ მიზნისაკენ მიისწრაფვის; მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ განვითარებას მუშამ არ უნდა მიაქციოს ყურადღება.

განვითარება მუშისათვის იმდენადვე არის საჭირო, რამდენათაც პური. განვითარებული, შეგნებული მუშა უფრო მტკიცედ აწარმოებს კლასობრივ ბრძოლას, კლასობრივ პოლიტიკას და მისი მოტყუება შეუძლებელია. განვითარებული, შეგნებული მუშა უფრო მტკიცეთ იცავს თავის პოზიციას, რადგანაც მას ნათლად აქვს გათვალისწინებული თვისი ახლობელი და შორეული მიზანი.

თვითგანვითარებისათვის საჭიროა თავისუფალი დრო, რაც მხოლოდ იმ შემთხვევაში რჩება მუშას, თუ მან რვა საათზე მეტი არ იმუშავა. ყოველი სხეული ითხოვს დასვენებას მუშაობის შემდეგ და მთელი აგებულება კი ძილს. უამისოთ შეუძლებელია არა თუ ნაყოფიერი მუშაობა, სიცოცხლეც.

როდესაც სამუშაო დრო რვა საათით არის განსაზღვრული, მაშინ მუშას საკმაო დრო რჩება დასვენებისათვის, თვითგანვითარებისათვის, გართობისათვის და ძილისათვის.

როდესაც სამუშაო დრო დიდია, მაშინ მუშის დამქირავებელი ანუ კაპიტალისტი ნაკლებათ ზრუნავს წარმოების ტეხნიკის გაუმჯობესებისათვის. ამგვარი გაუმჯობესება ითხოვს საკმაო ხარჯს. თუ მუშა იმდენსა მუშაობს, რომ ტეხნიკის ნაკლს სამუშაო დღის სიგრძე ჰფარავს, კაპიტალისტი ხარჯს ერიდება და ამჯობინებს, მუშა ზედ მეტათ ამუშაოს.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ამგვარი შრომა მართალია მუშას სიცოცხლეს უმოკლებს, მაგრამ ეს კაპიტალისტს არ ადარდებს: ბაზარზე მუშა ბევრია და რაც უნდა მოკვდე იყოს მისი სიცოცხლე, მუშა მაინც არ მოაკლდება.

როდესაც წარმოების ტეხნიკა განუვითარებელია, სამუშაო დროს შემოკლება, ხელფასის მომატება, მუშათა დაზღვევა და საერთოდ მუშის მდგომარეობისა და ცხოვრების გაუმჯობესება ძნელი მოსაპო�elი ხდება.

რაკი მუშა მოიპოვებს რვა საათის სამუშაო დროს, კაპიტალისტი შიშობს, მოგება არ დამაკლდესო და ამიტომ ის იძულებულია, საწარმოვო ტეხნიკას მიაქციოს მეტი ყურადღება და მისი გაუმჯობესებისათვის იზრუნოს. ყოველივე ეს იწვევს წარმოების ზრდას, წარმოების ზრდა კი ხელს უწყობს მუშა ხალხის ნაყოფიერ ბრძოლას თვისი ცხოვრების გაუმჯობესებისათვის.

ჩვეულებრივი დრო რომ იყოს, წარმოების ყველა დარგში შეიძლება დღესვე რვა საათის სამუშაო დროს შემოღება. მაგრამ ომი ითხოვს დიდ, აუტანელ შრომას და ამიტომ წარმოების ყველა იმ დარგებში, რომლებსაც პირდაპირი დამოკიდებულება აქვთ ომთან, რვა საათით განსაზღვრა მუშაობისა, დღეს შეუძლებელია.

რამდენი ყუმბარაა ყოველ დღე ბრძოლის ველზე საჭირო დღეს? რაც მეტი იქნება, მით უკეთესია,—გასაგები შეუძლებელია.

ამიტომაც ამ გვარ დარგებში სამუშაო დროს განსაზღვრაც შეუძლებელია.

არა თუ რვა საათი, შეიძლება თექვსმეტი საათის მუშაობაც დასჭირდეს ზოგჯერ მუშას, მაგრამ ალბათ ძალა ომისა, რასაც ომის დამოლევებამდე უნდა დავემორჩილოთ.

ყველა დანარჩენ დარგებში რვა საათის სამუშაო დღე დაუყოვნებლივ უნდა განხორციელდეს, მაგრამ ალბათ ბევრელია, ძალიმრეობით კი არა, არამედ შეთანხმებითა და მუშათა დეპუტატების საბჭოს დამბარებით.

მუშები დღესვე უნდა შეკავშირდენ ამ ლოზუნგის გარშემო და არ უცადონ დამფუძნებელ კრებას.

დამფუძნებელმა კრებამ მხოლოდ უნდა დაადასტუროს და დაკანონოს მუშების მიერ უკვე მოპოებული გამარჯვება.

ამგვარათ დღესვე რვა საათის სამუშაო დღე წარმოების ყველა დარგში, სადაც კი ბრძოლის ველისათვის არა მზადდებარა.

ეკ. [illegible]

ჩემი სამშობლო

1

საქართველოა ჩემი სამშობლო
და ჩემი რწმენის წმინდა ტაძარი,
სად იშვა შოთა სულ სხივოსანი,
სად დაიბადა დიდი თამარი...

2

საქართველოა დიდი მშობელი,
რომელმაც მზარდა და გამაჩინა,
იქ ალაზანმა ამოხმინამა
მე მიგალობა ტკბილი ნანინა...

3

იქ მე სიცოცხლის შეესვი ნექტარი,
იქ მე ოცნების შევესი ფრთები;
მისთვის ვსულდგმულობ და თუ მოვკვდები
იმის კალთაზე დავიმარხები.

კ. ძიძაძე.

შინ

მოთხრობა.

წყნარი და შემხუთავი მაისის ღამე ჩამოწვა დედა-მიწაზე. მდინარიდან გრილმა ნიავმა დაჰბერა. ბაღში ღამაზი ხმით ულტვენდა ბულბული, რომლის მომჯადოებელი ხმა ძალა-უნებლიეთ იპყრობდა ყურთა-სმენას. ბნელ, უმთვარო ცაზე, აქა იქ, შორს აკიაფთდა რამოდენიმე ვარსკვლავი.

პატარა სოფელი, რომელიც გორაკზე იყო გაშლილი, მიყუჩდა, დაიძინა. შრომაში გატარებულმა დღემ დაჰქანცა გლეხობა და ჯან-სად, მაგარ ძილს მისცემოდნენ ისინი. მხოლოდ აქა იქ ფანჯრებში მოსჩანდა სინათლე, რომელიც შორს გზაზე ჰფანტავდა თავის შუქებს. მუდრალობა სუფევდა მთელ სოფელში. მოდარაჯე ძაღლებს ყეფაც კი არ ბრდვევდა ამ მუდრალობას.

ფერდობზე, პატარა მდინარესთან, გზის

ეროვნული ბიბლიოთეკა

პირას, ბებერი ხის ძირში იდგა ერთი ძველი ქოხი, ნახევრად დაქანებული, რომელშიაც ცხოვრობდა ღარიბი დედა-კაცი ხუთის წვრილშვილით. ომის დაწყებისთანავე მან გაისტუმრა თავის ქმარი ომში და მას შემდეგ ნინას თვალზე ცრემლები არ შეშრობია; სასოწარკვეთილებამ, მოდამ შიშმა და გაჭირვებამ ულოროთი დაიბარა ახალ გაზრდა ჯან ღონით სავსე, მომაშავე და ეხიარული ქალი. ერთი წლის შემდეგ ის სრულიად გამოიცვალა: გაბდა, დაიჩაგრა და ხმა-ამოუღებლად იტანდა ტანჯვას და მწუხარებას. ბრწყინვალე იმედი, რომ ქმარი ოდესმე დაბრუნდებოდა, მათი მდგომარეობა ისევ გამოკეთდებოდა და ისევ ძველებურად, კარგი იცხოვრებდნენ, არასოდეს არ უშგარებდა გაციებულს და დაბზეულს გულს საბრალო ნინოს. ოჯახში მას მომხმარე არავინა ჰყვანდა, უფროსი ვაჟი შორლოდ ცხრა წლისა იყო. სულ უმცროსი კი აკვანში იწვა და დიდი ხანია სიკვდილს ებრძოდა, რაღაც გამოურკვეველ სნეულებით.

ნინოს ოჯახის სიმდიდრე არასოდეს არ უნახავს, მაგრამ ცხოვრობდა, როგორც ლუკიან, უნაალულოთ. შვილები მუდამ მაძღრები და თბილად ჩაცმულები ჰყვანდა, თითქოს უკმ ღღეებზე მოხდენილად და თავ-მოწონეთ გამოდიოდა, არა ნაკლებ თავის მეზობელ ქალებზე. მაგრამ ქმრის წასვლის შემდეგ, უბედურება ერთი მეორეზე დაატყდა თავს დაობლებულ ოჯახს: ცხენი წაართვეს, ძროხა მოუკვდა, ხბო დაეკარგა, წიწილები ყველა თხუნელამ შეუჭამა. შემომტანი ოჯახში არავინა ჰყავდა და ზარალი მძიმე ტვირთად აწვებოდა საბრალო ქალს. სიღარიბე ნახევრად ჩამოშგრეულ ქოხის ყოველი ბურტყმალიდან მოსჩანდა და მომავალში სიმშილს შიში თავზარსა სცემდა მას. ბავშვები უკანასკნელ ლუკმას სჯიდნენ და თან სტიროდნენ, რომ ისინი ნახევრად მშიერები არიან.

მძიმე და აუტანელი დრო იყო საბრალო ნინოსათვის ეს დრო. პატარა, აკვანში მწოლარე, დღითა-დღე სანთელივით დნებოდა დედის თვალწინ. სრულიად დამკენარი და ეკუთლებული, ის ძლივს-და იღებდა ხმას, ეუბნიან ძონძებში გახვეული. ნინო მას ღარი არწევდა, ნანას ღარ უმღეროდა, მთელი საათობით დაშტერებოდა აკვანს და ცხარე ცრემლებს აყრიდა გულზე სბრალო ბალღს. ღრმა მწუხარებით, თვალებ მოუშარებლად დაშტერებოდა ის მომაკვდავ შვილს და უძლური იყო შეემსუბუქებინა რაიმე მისი უმანკო ტანჯვა.

იმ ღამეს ნინო არ დაწოლილა და სინათლეც არ ჩუქერია. ჰარქუში, ბნელი დამე მისჩერებოდა მას ფანჯრიდან. შემზარავი სიჩუმე იყო გარეთ. ქოხშიაც ფეთვივე სიჩუმე სუფევდა, მხოლოდ ხან და ხან თაგვი გაიჩაჩუნებდა სადმე კუთხეში და რომელიმე ბავშვის წამოტირილი თუ არწევდა ამ სამარისებურ სიმშვიდეს. ნინომ ტირილს თავი ანება. რაღაცნაირმა გულ გრილობამ მოიცო ომის არსება. ის იჯდა სრულიად მოშვებული და გაშტერებით მისჩერებოდა ფანჯარაში ღამის სიბნელეს. დაფანტული აზრები ერთი მეორეს სცვლიდნენ სისწრაფით და მისცურავდენ სადღაც შორს:„—რა ვქნა? აი, მე აქ ვზივარ ეხლა... როგორ უნდა ვიყო?.. დაეიბოცებით... ყველანი დავიხოცებთ... საზრდო აღარა გვაქვს... ისიც არსად ჩანს... ჰგავს მოკალულა... ეჰ—რა ვქნა... დეე... სულ ერთია... ჩემთვის სულ ერთია... დეე!..

ამ დროს ფანჯრის ძველ ჩარჩოზე მოისმა ბრთხილი და ხან-გრძელი კაკუნი.

ნინო შეკრთა. წამოწია და გაიხედა ფანჯარაში. იქ მოსჩანდა ვიღაც მაღალი კაცის აჩრდილი.

— ვინა ხარ? შემოდი, კარები დაკეტილი არ არის—უთხრა მან გულგრილად და ისევ ჩაეკეცა თავის ადგილზე.

ჯის-კარი გაიღო და წაიღების ბრახუნი მოისმა დერეფანში. ქოხის კარები აკრიალდა. და შიგ გამოჩნდა გამხდარი, მაღალი ტანის ჯარის კაცი.

რაღაც ძალამ და ტკივილმა აატოკა ნინოს გული. ის მიეყუდა კედელს და გაქვავებული, გაფითრებული მიშტერებოდა ახალ შემოსულს: ჯარის კაციც ერთხან გაშტერებული უყურებდა ნინოს მწარე, საოცდავი ღიმილით.

— ვინ არის ეს? ღმერთო! ვინმ ხარ?—კენესით წამოიძახა ბოლოს ნინომ.

კაცი საჩქაროთ მიიკრა მასთან და მოწყვეტილი ჩაეცვენა ქალის გვერდით ტახტზე. მან მოუტირა თავის ათრთოლებული და ცივი ხელი ნინოს გაცივებულ ხელებს და კანკალით წარმოსთქვა:

— ეს მე ვარ, ნინო! ვეღარ მიცანი, ჩემო სიცოცხლევ?

— ვასილი, ღმერთო! როგორ? ეს შენა ხარ?—შეესძახა ქალმა და ტირილით ჩაეკვრა მას გულში.

ხმაურობაზე შეშინებულ ბავშვებს გამოეღვიძათ, აკვანში საცოდავათ დაიკნავლა ბომბაკვდამა ბალლმ»,

— თვდულო!—დაიძახა ვასილმა და მიირბინა აკვანთან.

— მიკვდება ჩემი თვდული! აი, აქ ვიჯექი და ვდარაჯობდი ამის სიკვდილს!

ცრემლებით ეუბნებოდა ნინო და ბარბაცით, თითქოს მთვრალი, მიუახლოვდა აკვანს. მუნჯის, უზომო მწუხარებით აღსავსენი ორივე ცოლ-ქმარი დაეუფლნენ აკვანს და მდუღარე ცრემლებს აფრქვევდნენ ბომბაკვდავ შვილს გულზე. ლოგინიდან ჩამოვიდნენ ბავშვები და ტირილით შემოეხვივნენ მამას, თითქოს მისგან მოითხოვდნენ მფფერებას და დახმარებას. მწარეთ აუტოკდა ნატკენი გული საბრალო მხედარს, როდესაც დაინახა ძონძებში გახვეული, გამხდარი და გაფითრებული შვილები, მოქანცული და ჯავრისაგან მიმქრალი ცოლი და მთელი სიღატაკე ნახევრად დანგრეულ ქოხისა.

— მოითმინეთ, ჩემო შვილებო, ნუ სტირით.. ყველაფერი გამოკეთდება.. ისევ კარგთ ვიცხოვრებთ.—ისე, როგორც წინათ... მე ვიმუშავებ.. ვიშრომებ.., ნუ სტირით,...—ანუგეშებდა სახლობას ვასილი და სკდილობდა შეეკავებინა ყელში მობჯენილი ბოღნა და ცრემლები.

ბავშვები მიყუჩდნენ და მიშტერებოდნენ მამას, რომელიც თითქმის ვერც კი იცნეს. ნინოს უნდოდა რაღაც ეთქვა ქმრისათვის, მაგრამ უეცრად გაშტერდა და უძრავად, გამოუთქმელის შაშით მიაცქერდა მას. მან მხოლოდ ეხლა შეამჩნია, რომ მარცხენა ხელის სახელო ცარიელი, თავისუფლად ქანაობდა.

— არაფერია, ნინო! ნუ გეშინია, ჩემო კარგო... მაგიერად მარჯვენა ხელი ხომ შენ... ეს ხომ უმთავრესია... სახლში ... ყველაფერს გავაკეთებ..-ომში ეხლა აღარ წამიყვანენ არასოდეს. მე შეიმძლია მუშობა .. შენ ნუ გეშინიან..,

ცდილობდა ენუგეშებინა ცოლი ვასილს, რომელიც უუნგეშოდ აფრქვევდა ცრემლებს. ის დიდ ხანს სტიროდა, სტიროდა, მთელი ღამე გათენებამდის და ამ ცრემლებში დაიდინა, დაილია მწარე უდელი ნინოს სულისა. შესამჩნევად გაეკურნა აუტანელი, დიდი ხნის ტკივილი. მიყუჩდა, შეურიგდა, მოსაზნის ტკივილი. მიყუჩდა, შეურიგდა, მოსაზნის სნეულმა სულმა.

ეფ. მესხი

ბველი რვეულიდან

ნეტავი შენ მაწყინავ
ველის ბიკო წვივ-შიშველო,
ქესანია მეტაკუნავ,
შენ უმანკო, უხარუნველო.
მოდები ტყე-გორაესა,
დაკენტრავებ ვითა შველი;
მზის სხივისგან გარუჯულო
შენ გეკუთვნის მთა და ველი.
შენ ერთ წამსაც არ დაკარები,
გზრდის სიცელქე დაუწყნარი,
ცისკრის უმალ შენ ასდგები,
ისპის შენი სოლინარი.

—

უცხო ჰანგზე კრინანჯულმა,
სხვას არ ნაღვლობ რაა ვალი,
აწმყოს შეტრფი აღტაცებით,
გიხარია მომავალი.
შენ არა გრძნობ მამის ულელს,
ერის დამცემ დამჩაგვრელსა;
ნატრობ ზღაპრული სიყარიბეს,
შენ ალამებ მინდერად ღღესა.
ნეტავი შენ, მთების ბიკო,
წინწინ გატკბობს ცისკრის ზარი;
ნეტავი შენ, რომ არ გესმის
რას კვნესს შენი სოლინარი!..

კ. ე—ვი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საუბარი მეგობართან

(პეტროგრადიდან.)

ბიძა დეკრეტმა არ მე გაბმეტოვა და ულრაფოდ მოიშორა ჩემი ძვირფასი ძმაკაცი და ამაგე დრამა-ამხანაგიდ. ეგი მოგვკლეს ეკლეკ წელს მაგალითი ავსტრიის ფრონტზე. ეკანასკნელ ჩემი ძმა მწერდა: „აქედან ჩემი დაბრუნება მხოლოდ სასწაულს შეუძლია და სასწაული კი, მე არა მრწამია. სიკვდილი სრულებით არ ეშინია, აქ მას-შეეგვეკვე აკვე, მხოლოდ საბუნებრივად ის მრჩება, ჩემს საყვარელ საბჭოთა ჩემს ძვირფას-ადგილთან ახლოს არ ვეგებიო“. სოციალიზმი და სოციალიზმი, რაფიდიც მე და შენ ფალიძის ქარხანაში შეგეთვისეთ, საბეკეთო და ფაბაზი რამ არის, და ეგეი ეიწვა, რომ ალეიუოდ ვიმეშეს ეკოდეს ეს კეთილშობილური მოძღვრება, მაგრამ საბუნებრივად ამ მოძღვრების განხორციელება ეკერ მორსა.

შენი ამბავი, რომ ეიტი ეკპატეკერების ჩემი ასეთი შუნდეფდება სოციალიზმზე და შეიფდება ამით ჩემი მეკობრობაც ეკოდა, მაგრამ რა ეკეწეობა, თუ ჩემმა ფაკეკერებამ და ეგმოდფლეფებამ ცხოვრებაში ასეთ შეხვედეებას ფაბაბახდა.

ბიბეფლიდ სოციალისტებზე ასეთი შუნდეფლობის ვიეკეი, რომ არ მეგონა, თუ ეეთი მეკობეობა ოდნა მოიშოკე და ეგმიბრფლებეფდა ეეეფლოდა, მაგრამ ფდეს, ოოგოროც ეეეკეი, ეეეფდა ეოფეფდენ მოეფოობაბოან ხეფი-ხეფ ჩაეგეფეფლი ეკიეეეხეინ: „ოომი ბოფფოფდეეოო“.

წინეთ თუ ეეეფდა ქეეეენის ბრფფდეეტერეფს მოეწოოდეფდენ შეეეკოოეეფდეფდ-ქოობა-ეეოოობის დაბეეკეეფდეფდ, ფდეეს ეეოოი მეეორის ეკეეეეეეეტ და ეკეეეანეფდეეეფდეფდ მოეწოოდეეენ. წინეფდ თუ ეკიეეეეფდენ ბრფფდეეტერეფს ხეეებოფდ ეარ ექეეეო, ფდეეს ამეეეე ხეეებოფდოოეეფეეეეეეე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლობაში სავსის კბილი ფეხით მომიფდა მანძილი
დიდ და ხატრა ანარატებიდან ალეგზანდრეს,
შიდან ეფდებიდი და მეფილქვალიან დარეკეთ,
მაწარმოებია ხალხის სტატისტიკური და ეკონო-
მიური ადგილი, შეიმაწყალა მოთა აწეფო ცხოვრება
სოფლით, მიერეფების ფაბრიკ თქმულებანი, ანდა-
ზები, ხასხლეთ ლექსები, ბეგენობიერ ჩამოხა
ინტელიგენციის დასმარებით ამ ანალ მწერლა-
ბან, და ფიბეგთებთ შეიძლეა ეთქვა, რომ
ჩამოხეფში ჩამოხეი

ეფეფ ეფრეფილი ხალხია,
ანა ანერესეფილი და ანა ფოფინისტი, თავის ბიწა-
წელისა და ერთენების მოეყარეფილი, როგორც
ეფეფ ხეა ტიტანი ერი ქეეფენერეფანზე.

ერთენეფილი თავისეფეფლა, თავისეფეფილი ხა-
ბეფთის ადგენა მთავარი ჭანეა ამთის ბეერ-
ფობისა.

თავდაბინეფილად ქართეფლობას ეკეფენთ მა-
თი ბეეფხეის ხეფეეფოეა ნიმეფების თარგმანს
ალექსანდრე ანარატიანეფის, ეპბრ ქოთაბისი, რა-
ფოის და სხვათა ნაწარმოებთაკენ.

ილია ჭეფონია.

ანის ქალაქი

ალექსანდრეს ანარატიანეფისა.

ანის ქალაქის ნანგრეფი ტირის*)
ადარეფენ ჭეეფს ნეფეეშის მოქმედი...
ბეეფის ისიც ეფნდ დიდ ხანს იტირეს,
ანეფენ მისეფეს რჩეფ ეფეფწრეფედი.

ანისი ამბობს: „ეფრეფენ დარდისგან
ეფიეი, ეფდეეი, ანეფენ მეკეს ხანდ,
მომიახლოდეფს, მეთხრეს: ინუ სტირი!“
მენდრს და ეფეფ ეფეფი მეკანდ.

ახ, ეფმეაბრალ ალმისის ეფაბეეფ
რა დეეფი მეფდეკ ან ეფბრალეფი?
ეფეფ ამდენი ტირიდი, მაგრ
ეფენ, ამ დეეფი ეფეფოფს ან ეფეკრეფა...

ეკნეფდ ჩეეფმ დრომ, ეფთ, ეფდეეფთ,
ტრეფდეეფმ ოფალი ეფეფ მთალდ დამეფეფეს,
ობალთ ეფან დეეფ ეფ ჩეეფ ეფრალისეფ,
ეფეფმ და ეფტმ ეფეფ დამეფეფეფეს!

დაეფეკრეფ ჩეეფ ეფეეფეფ ტახტი,
ეკრს მახეეფეთ ეფ და ეფთტეფი,
ეფეფ დამეფხეფ: ეფახდი ანისი,
და ეფეტრანი ეფეფ მთალდ ეფქრეფი!

ეფეფმის ეფეტეფ, ნახეფეს ეფმალ
მალიახრ, მოლალ ამმაბ ნახეფმალ!
თუ დეეფრთ ეფეფმალ ან დამეფეფეფ,
ანამ მახეფალ ანარატმალ!

ეფთხრი ამ ჩეეფ მამალ ანარატს:
ანის ქალაქი ეფეფ ტირის, მარ
მალალის ამ დალ, რალ ეფრეფ ეფმეს:
„ეფეფ ანისი, ნუ ტირი!“

ილია ჭეფონია.

ალექსანდრე ეფატურიანი

(გარდაც. მარტის 31, დაიკრძალა აპრილის 1)

*) ალექსანდრ: ანის ქალაქი დამეფეფრა ტირის

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ბუშინდელნი

 კომედია 3 მოქმედებით შედგენილია
(დასასრული. იხ. „თ. და ც." № 16)

კარლო ყაუუტაძე (შეუმჩნევლად შეშფოთდა. ბაშმარი ხმალზეზელა. ხალათი აცვია, თმა-მოშეკრული აქვს და „ფოკუსი"-ს ქუდი ხელია. შეჩერდება ალეის ხარბასთან).

ალეკლა. (დაინახავს, შეკრთება) ოჰ, თქვენ ბრძანდებით?

კარლო. უკაცრავად, ბატონო, მე თქვენი ვეძებ. სანახავად გიახელით.

ალ. ადიკო არ გახლავთ შინ... მოიძებნ-დით, ბატონო.

კარ. არა, უკაცრავად, მეჩქარება...

ალ. ბიჭო ეს ჩვენი ოფიციალისტი არაა, კარლო ყაუუტაძე?

პაპ. კი, ბატონო, კარლოა...

ალ. (კარდას) მაინც რა გნებავდათ?

კარ. ბევრი არაფერი. ეს ორი წელიწადია, რაც ჩემი წიგნები ადიკოს აქვს და... ძალიან მჭირდება. განსაკუთრებით მარქსის „კაპიტალი". შეირჩინა, შეირჩინა.

ალ. ბიჭო, კიდე არ მეიშალე, ი მარქსია თუ რალაცა, იმის ამბავი?..

კარ. (არ უპასუხებს).

ალ. დაბძანდით, ბატონო. საცაა ადიკოც მოვა და ყველაფერს ის მოგახსენებს. არც აგარაფენაა ახლა სახლში, თვარა ის მოიტანდნდა. მე ხომ იცით რუსულს წიგნებს ვერ გავარჩევ. რომ ჩამეგიდა, ადიკომ კი მითხრა —კარლოსთვის წიგნები არ გადგიციათო, მაგრამ აბა საიდან... მე არც ვიცოდი რაც წიგნები იყო და მერე კიდევ, თქვენც იმ ხანებში დაგიბრუნა... მეც მემშინოდა... სადღაც მიემალეთ... თუ გნებავთ, გიჩვენებთ და თვითონ თქვენ გამოსძებნეთ.

კარ. არა, ბატონო... სად იქნება თვითონ ადიკო?

ალ. რა მოგახსენო? ეკლესიისაკენ თუ გაისეირნა... მოუცადეთ.

კარ. არა, თუ შეეხვედი ის იქნება... თუ არა და ნახევარი საათის შემდეგ კიდევ შემოვიარ...

ალ. ძალიან კარგი, რავარც გნებავთ.

კარ. (უეცრად თავს დაუკრავს და გავალს).

კოწ. ძალიან არ შეეფერხილა ეს ჩვენი ოფიციალისტი?

პაპ. მისი ბრალია. რაც მაგას ციხის კედლები ალესინეს...

კოწ. აი დასწყევლოს მაგათი თავი!... მე ხომ არაფერში არ გავრეულვარ მოძძრაობის დროს... მაგრამ მაშინ არ იყო, სამაგალითო მაგალს საქმე ჭერნდა მიბრანაინცთან გათავებული. მაგათ რომ დაიწყეს!.. რას ლაპარაკობ? ადიკე მუშა, ადიარე კაცი... ფოდრაჩიკობ? ადიარე მუშა, ადიარე კაცი... ფოდრაჩიკი გამექცა, არც ფული და არც ბისტი...

პაპ. ეეჰ, კარგი შენი ჭირიმე...

კოწ. ახლა რა მინდაო, ნეტიონ?.. რას აპირებს?.. (მოისმის **ფაციას** ხმა შინ ოთახში. ბადან: „რა სულელი ხართ ღმერთო ჩემო!" ეუბნეოდა **ადიკოს** ხმა: „სისულელეა, როდესაც საგანს პირდაპირ თავის სახელს უწოდებ?)

პაპ. ეჰეეე, ადიკო და კნიაინა ფაციი მოსულა...

დ

ფაცია (შეშფოთებული).

ადიკო (ნელა მოჰყვება, ისევ მოუფიქრებელი, როგორც ბმშმდეთ ადეკერ).

ფაცია ოო, მამაც მოგძინებულია?.. რა ამბავი, ისევე შენი მდგომარეობა?.. გამარჯვება, შენი ჭირიმე კაკალი (კოტნის) პაპუნას ვახლავართ.

ადიკო. (კოწიას ხელს ჩამოართმევს. ბაბუსთან მიდის)

პაპ. ბიჭო, რა დავიტანეებულხარ .. რა-ფერ თქვენი ადიკო.

კოწია. (ადიკოს) შენ ეი, ჩემო ბიძია! ფრთხილად იყაკი ჩემს ფაციასთან .. მთელი სოფელი ატანჯანას ტყეელი კი არ უძახის... მოგკალეს, შე უბედურო, დაგცემენ თავზე კეტს დ. .

ფაცია. ოჰ, რას ამბობ, მამა?

ადიკო. ქართველმა ქალებმა აბა სხვა რა იციან... კეტი, „შამფური და რკინა", ერთ-ახალი ლექსის არ იყოს... მერე? ეს შაშისგან მოსდგომ, შიშისგან. გაუბედავები არიან ლაჩრები. თქვენ გგონიათ ეს მიუკარებლის

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გამშვდარმით მოსდით? ეშინიათ უბედურებს... ეშინიათ, რომ დასტკბენ-ამ ცხოვრებით, გულში სხვა აქვთ და საქციელით კი ვერ ამხელენ. აი, ეოქაკია ვინმე, მოსწონს ქალს, უნდა მასთან შეერთება, მაგრამ...

ᲙᲘᲚᲔ. აა, დეიწყო, დეიწყო...

ᲐᲓᲐᲛᲘ. რა დავიწყე?.. აი, კნიაგნა ფაციას ფიცი მოვწონავარ, უნდა ჩემი მოხვევნა.

ᲤᲐᲪᲘᲐ. იმდენი თავში კოპი შენ... (სიცილი)

ᲙᲘᲚᲔ. ჩუმად, ბიჭო, ჩუმად, რას ჩურჩულობ? არ გრცხვენინა?

ᲙᲝᲬ. არა, ბატონო, ახლა სულ სხვა ახალგაზდობაა... მაგრამ მაგას (ფეტიაზე) ფურთხილდი კი.

ᲙᲘᲚᲔᲚᲐ. ის სჯობია... წელან აქ კარლო ყაუტაძე იყო... წიგნებს გთხოვს. ის მოუძებნე...

ᲐᲓᲐᲛᲘ. ოო, ჩვენო კარლო? (თავიდან ფეიერთვის) აი კაცი, რომელიც ერთ წერტილზე გაიყინა.

ᲤᲐᲪᲘᲐ. ჰა, ჰა თქვენ კი, თქვენ არ ყოფნებით ერთ წერტილზე? სდუღთ და ეუბნებთ, არა?

ᲐᲓᲐᲛᲘ. ვინც ცხოვრების ფეხზლად უყურებს, მისი შეხედულებაც იცვლება მიმდინარე ცხოვრების მიხედვით. განთლებულმა ქვეყანამ უკვე ყურადღება მიაქცია, რომ დაავდამოფდა სულიერ სიმშვენიერის ძებნაში... სხეულის ხილამაზე სულ დაავიწყდა და დიდლახაკდა, მოჩიაედა. აი, ეხლა უკვე იწყება განახლების ხანა, ძველო ელინების სხეულით გატაცება კულავ გვიბრუნდება. სხეული უნდა განთავისუფდეს ამ მჩრვბისაგან და მზის ცხოველ სხივებზე აელვარდეს მისი მშვენება...

ᲙᲘᲚᲔ იმიტომაც გაშიშვლდი, შე საძაგელო?

ᲐᲓᲐᲛᲘ. აბა რასა გავს?.. აი, კნიაგნა ფაციას... ტანზე კორსეტი შემოუკრავია. ლამი და ახალგაზდა სხეული სულ დაუფარავს...

ᲙᲝᲬ. არა, ბიძია, ჩირი არ დაგწვას... ძალიან გინდა გაიშიშვლო, მაგრამ...

ᲙᲘᲚᲔ. უი, უი, რას ამბობთ, გენაცვალე... არა, მე გაგიცლებინ, ისევ საშზარეულოს მივხედავ, თვარა თქვენი ლაპობის ყურის გდუნებაა არ გამომადგება. (მადის, ადიკოს ჩაჯარს) რა თქვა, შვილო, მაგისთანა უხიაგი... რავა გეკადრება!.. ქალიშვილი ქალია, შერცხვება... (ეჯდის)

ᲤᲐᲪᲘᲐ. ძალიან უნდა ჩემი გაწოლება, მაგრამ უზრდელი სტუყვა-პასუხი უზრდელთან დარჩება და მეტი არაფერი...

ᲐᲓᲐᲛᲘ. ეს უზრდელობა კი არა, ნამდვილი გულის თქმაა, რომელსაც თქვენ მალავთ და მე კი გარეთ გამომაქვს...

ᲰᲐᲰ. ამისთანების არაფერი გამეგება, მაგრამ რა დიგმარონია, ბიჭო!.. რაღაც უწმაწურათ კი ლაპარაკობ.

ᲐᲓᲐᲛᲘ. ეეჰ, ბიძია... ამას ვერ მიხვდები... და აქ ვერც ვერავინ გამიგებს... აი კნიაგნას კი ესმის ჩემი ინსტიქტიურათ, მაგრამ განგებ თავს იყრუებს...

ᲤᲐᲪᲘᲐ. მე გავიბუტე... რაც გინდათ თქვით... უზრდელობაზე აღარაფერს გიპასუხებთ. (მადის და ადიკოს ხარახას გადაეურდნობა)

ᲙᲝᲬᲘᲐ. არა, მართლა გამეცალა ქვეყანა... (ადიკოს) ჩემო შვილო, აი დედა შენს რომ ვეარშიყებოდი. კი არ გეხუმრები, სიზმრათ მყავდა გადაქცეული, მაგრამ ცხადში კი ერთ ვერსზე ვერ გეეკარებოდი... საცა გაჩუმებოდა, მეც იქ ვიყავი, მაგრამ უბრალო ხუმრობასაც ვერ ვბედავდი...

ᲐᲓᲐᲛᲘ. ეეჰ, თქვენ რომანტიკოსები იყავით... (ზურგს შეაქცევს და მადის ფეტიასკენ)

ᲙᲝᲬᲘᲐ. რაო?

ᲐᲓᲐᲛᲘ. ვითომ მაგ გაბუტვით რა გინდათ დამიმტკიცოთ?

ᲤᲐᲪᲘᲐ. მე არაფერს არ გიმტკიცებთ... სჯობია გადახედოთ სანანახობას. ხედავთ ეგერ ციხე-ბურჯს?

ᲐᲓᲐᲛᲘ. როგორ არა ვხედავ... ბავშობიდან ვარ შეჩვეული მაგის დანახვას. მაგრამ ახლოს კი უფრო კარგია. გუშინ სალამოსაც რა მშვენიერი იყო იქ ყოფნა... მაგრამ თქვენ კი ძალიან გამაჯავრეთ... (განაგრძობენ დიდა ლაპარაკს)

ᲙᲝᲬ. (ჰამდე ᲰᲐᲰᲣᲜᲘᲡ ჩუმად ედაპარაკებიან. ᲰᲐᲰ-მადდა) აბა, კაცო, კინალამ ჯორმა ფეხი არ მოიმტვრია...

ეროვნული ბიბლიოთეკა

პაპ. ეგ რომელი ბოგირია, ბატონო, ჩაკარდნილი?

კოწ. აი, კაცო, ჩემი პიშკრის ზევით რომ არის... სულ დამპალფიცარები, ალარაფრათ აღარ ვარგა.

პაპ. რას ბრძანებ?

კოწ. ჩაქცეულა სულ. დღეს რომ გამეკარი გულს შემომეყარა...

პაპ. უბედურება, ბატონო, სწორეთ. აღარ გზა გვივარგა, ალარც მისაღები. სასწავლებელი ჩვენ არ გვაქ და ეკლესია... სანერგე ბაღი გვქონდა და სულ გაპარტახტა...

კოწ. მართლა, კაცო, რას შვრება ეს შენი ძმისწული, ჩვენი მამასახლისი... აი ნასწავლი კაცია, აი ასეო და რომ კინალამ თავი გადეიკლინა მაგის არჩევაზე...

პაპ. მაგას ცწუხვარ მეც. კი წვალობს რაცხას, მაგრამ ჯერ არაფერი გოუვიდა საწყალს ..

კოწ. კაცო, მამასახლისმა მარტო რა უნდა ქნას, მაგრამ რაჰდენჯერ გაუგზავნეთ დაუტაცია ჩვენი მაზრის უფროსს...

პაპ. უი, დასწყევლის ღმერთი, კაი კაცი ის არ იყო... ვის გოუგონია რამე... ამას ამბობენ, ახლა რომ დანიშნეს, ძაან კაცია თურმე...

კოწ. ჰოო, აქებენ, მაგრამ არც მე მინახავს.

პაპ. რა გვარია, ბატონო? კი მითხრა ჩემმა ძმის წუთმა, ვერ დავიხსომე: ვინცხა ლემენცია ვგონენ.

კოწ. ჰო, რაცხა გრინგოლიიო, არც მე ვიცი კარგათ...

პაპ. ჰო და შეიძლება მაგას მაინც შეეასმინოთ რამე... ბატონო ე გენერალი რომ გვყავს ჩვენს სოფელში, ის ბერდსანენ, ისა ბევრი რამე შეუძლია, მაგრამ ჩვენი სოფლის საქმეებში რომ არ ერევა?

კოწ. ისა იცოცხლე, შოუძლია, მაგრამ თვითონ დავრდომილია, იქით ვერ წავა და აქით, ხომ იცი, თავგრძა კარზე არ მოადგება..

პაპ. რა ვიცი, რა ვიცი... ცუდათაა ძალიან ჩვენი სოფლის საქმე და კაცი არ გვყავს, ბატონო, შშეელი კაცი... იმდენი ნასწავლი ახალგაზდობა ჩვენ რომ გვყავს, ერთ სოფელს არ გაჰნია, მაგრამ რა?.. „ჩემი ურგები ქოთანი ქვასაო...

კოწ. და შეეძმნდი ძალლსო!“ მართალია.., მაგრამ აგერ მეიცა, ჩემო პაპუნა, ჩემი მაღნის საქმე თუ ისე გაკეთდა, რავარც მე მინდა, გზასაც მე გამივეყვან, იმ სანერგე ბაღსაც ვუპატრონებ, ეკლესიასაც აგიშენებთ, სასწავლებელსაც და... ყველაფერი.

პაპ. ი, კი, კი დაგემართოს... რაზ? გული კი არ გაკლია, მაგრამ მანამდი თუ ჩვენ თავს არ მოუარეთ, შენი მტერი...

კოწ. სად არის ახლა მამასახლისი?

პაპ. ვეზდის ქალაქში წევიდა აგერ მესამე დღეა,.. და არ ვიცი რა შეემთხვა?.. სოფლმა დაიკალა იმ სასწავლებლის ამბავი გეეგო... კიდე რაცხა საქმეები ქონდა...

კოწ. დალოცვილო, სამი დღე თუა, რაც წევიდა, ჯერ რაფერ დაბრუნდებოდა.. ვეზდის ქალაქი ხომ იცი რამ სიშორეს გვაქ. ცხენით ერთი დღე უნდა იქ ჩასვლამდი... და ჯერ არ უგვიანდება. (ეანგარძობენ დაბალ ფანჯრებს)

ადიკო. (ფანჯარს) მაშ გამოტეხილი მითხარით, რა გინდათ?

ფაცია. ჰა, ჰა!.. რა უნდა უნდოდეს ახალგაზდა ქალს?.. გათხოვება.

ადიკო. ეგ მომშონს. თამამი ნათქვამია. სხვა თქვენს ალაგას მაგასაც არ იტყოდა. ეტყობა ცოტა ნაბიჯი გადაგიდგამთ წინ. მაგრამ მაინც გათხოვება გინდათ...

ფაცია. დიაღ, კანონიერი ჯვარის წერა. ვიცი მე გმირი არა ვარ და რაც დაწესებულია იმას არ შევცვლი, ვერც შევცვლი,.. ტანჯვა-ეახანი ცხოვრებაში, მომავალ შიაც?.. არა, მეყოფა.

ადიკო. და გახდებით თქვენც ჩვეულებრივი ოჯახის ბუნჯი: შვილები, სამზარეულო, სარეცხი,.. ღმერთო, ამ ქვეყნად რა მოწყენილობაა!

ფაცია. რას იზამთ? ბედმა ეს გვარგუნა... გინდათ უსუმრად გელაპარაკოთ?.. აბა ცოტა ხანს მაინც გამოიჩინეთ სიდარბაისლე.

ადიკო. (ამოქნარეს) სთქვით.

ფაცია. ხომ იცით ბავშობაში სიღარიბის გამო მამამ მხოლოდ ეპარქიალური სასწავლებელში მიმიცა...

ადიკო. მმ... დიაღ.

ფაცია. იქ საშინელი ხატვის ნიკი აღმომაჩნდა... მერე რა? საიდან შეიძლებოდა ამ ჩემ ნიკს გაეყოლოდი?.. ჯერ თვით სასწავლებელშიაც უფრო დაცინებით ეკიდებოდნენ

ჩემს გიტაცებას და სხვა აბა ვინ გამამხნევებდა?!. ჩავიხუნ ეს მოფეთქებაც... შემდეგ ქართულმა წარმოდგენებმა გამიტაცა... არც ერთ წარმოდგენას არ ვკალთვებოდი... გულში გადავწყვიტე—თეატრისთვის თავი შემეწირა...

ადიკო. (კბილგიგსდა) მე თეატრს პატივს არა ვცემ, მაგრამ თქვენ მართლა შეიძლებოდა მსახიობი ქალი გამოსულიყავით... ოო, ეს კი სულ სხვა იქნებოდა...

ფაცია. რასაკვირველია არც ეს მოხდა... მამას ვერ დავემდურები... საცოდავი, რაც შეეძლო ყველა ჩემს სურვილებს მისრულებდა, მაგრამ, დედა ჩემი... ოო, ძალიან შორს დაიჭირა. ჯერ ხეირიანად არც კი ესმ.ს თეატრი რა არის, მაგრამ მაინც, სადღაც ყური მოუკრავს, გარყვნილების ბუდე ჰგონია... მერე კიდევ ენიანეს... არა, შვილო, ღარიბები ვართ, ღატაკები, მაგრამ ქვეყნის სამასხაროთ კი არ გიგზდიო... მერე ეს ამბავი ჩვენმა შორეულმა ნათესავმა ენ. ჩიტუნიამ გიიგო...

ადიკო. ოო, იმ ბობოლამ. .

ფაცია. ოო იმან ხომ კინაღამ ჯვარზე მაცვა... და აი ასე დასრულდა ჩემი მოქალაქობრივი მოფეთქება... სხვა? სხვა კი... ჯერ სხვაგან რა ასპარეზი აქვს ქალებს, რომ საქართველოში ჭკნნდესთ და მეც... ბედს შევურიგდი... ჰა, ჰა... ეხლა გათხოვება მინდა... მხოლოდ თქვენ კი არა ხართ ჩემი რომანის გმირი.

ადიკო. იცით? თანდათან მომწონხართ... შედარებით მაინც თამამი ხართ, გამეღეული...

ფაცია. არა, თუ ღმერთი გწამთ?

ადიკო. აქ სოფელში როგორ გეძახიან? ა, ატაჯანა!..

ფაცია. (შეხედავს, სათნოდ გაუდიმებს) დიაღ...

„ვინ რა იცის, რომ ეს გული მკვდარია, რომ სიცილი, ზოგჯერ, ცრემლზე მწარეა!“

ადიკო. მართლა... თუ სცენამ ესე გიტაცათ მაშ უთუოდ რამე როლი მაინც გეცოდინებთ ზეპირათ... ან ლექსები?..

ფაცია. ლექსები? ო, მე ძალიან მომწონს ახალგაზდა პოეტები. თუ სადმე ხელში ჰავიგდე ჩვენი გაზეთები ხან აქაური სამეთხეველოში, ხან კ. ჩიტუნიასთან, პირველად მაშინვე ლექსებს ვეცემი ხოლმე.

ადიკო. მე კი უახლოეს პოეტების გარეშე, აი ეხლა რომ ჩვენში ფუტურისტებზე მოუნთლოვთ, ვერავის ვერ ვიცნობ. ეგენი კი, ზოგი ჩემი მეგობარია...

ფაცია. მართალია? მაშ მოდი ამიხსენით, რა არის ეგ ფუტურიზმი?..

ადიკო. არა, მაგის ახსნას დავეთხოვოთ და გინდათ ერთ მთგანის ლექსს წაგიკითხავთ...

ფაცია. ოო, ეგ არა სჯობია თქვენს ცუდლუტობას...

ადიკო. კნიაენა ფაციი!.. მაგრამ კარგი ალარ გიგიწყრებით. აი ის ლექსიც:

„შე ხმარად მოეკარ
ეს ქადაქი მრეში და მეარადი,
ტუდაბუბუდ ქეზეს მიგეეეი,
ეეშექერ ეეგიდოდ დადრეედ სახდეს
ხარბით დაეეეძ მახინჯ სახეეს.
მეადეეეში მახრჩოს მე ეიწრო ეეეადი,
ეეზნაინი და ტოდეეეიდ მოერდადი.
(ამ ლექსის კითხვის დროს კოწია და პაპუნა დაბარბავს შეუჩვეტეს და ბეკვინდეეთ შეხტენერაინ ადიკოს. მხრებს აწეკენ, ირიფერი ბაგეებით).

ეეადმეოდ სახდეს
ეიბაშანეთ ბარ დაეშეად ქეზეს
ეეშეეეს სერნეადს
სამეეტნო დეინიდ და ხაშით
ბეედეეს დამე
ანდანს რეეეეთ ზეერნიდ და ტაშით.

ფაცია. (სიცილს აწეკს) ჰა, ჰა, ჰა!

ადიკო. (ლექსს კანაგრძობს).

და ტ დოტაბრ
შეადგ მაროდდი, ქეერდეს და მეკდეკდეს
ბაშოსეადს ეერეკეს...*) (შეადგეს)

ფაცია. (კანაგრძობს სიცილს) ჰა, ჰა!.. არა, ეს მართლა სულ სხვა რამ არის...

კოწია. რაო, რაო? . ითაშანგით პირდაქმეულ ქეზრებსო?.. ეეი, ეეი! სოოკარია სწორედ... რას არ გამეგონეს ეს რუსაბემეწიფე..

ე

აგრაფენა და „ფოფოლია“

„ფოფოლია“ (ფეშეფეშა ქადი. ადადიდიან, ქშეეზეთ შეშადის) უჰ, მოვკვდი, შენ მომიკვ-

*) ლექსი ეკუთვნის ნიკ. ნადირაძეს.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დე, კიბეზე ამოსვლით, გული ამომგდგა...

აგრაფინა. (ნახი ნაკვთიერების ქალაქ„ადა. სათო დამიდიო) მართლა, მაღალია ჩვენი კიბე ..

ადიკო. (მიეგებება) ოო, ჩვენს ფოფოდიას...

„ფოფ.“ (ეშმაკურის დამიდიო) უი, გაგისკდა მიწა... ფოფფოდია კი არა ახლა ის დამიძახე, შე სარსარაკო, შენ.. (სკერთო მისალმება და ხელის ჩამორთმევა)

კოწია. („ფოფოდიას“) ნიფადორას ვახლავართ, ნიფადორას... რავა ხარ, ბეჩა .. ცოტა გავა ტანზე შესქელმეულხარ...

„ფოფ.“ უი, გაგისკდა მიწა რა ენამყრალი შენ ხარ, შე უბედურო...

პაპ. მამა ეტერიოი სად დატოვე, ბატონო?

„ფოფ.“ უიმე, დავტოვე კი არა... იმისმა ნიღველმა არ მომკლა, ბეჩა პაპუნა!..

ყველანი (კარგა ავრაფინასა) როგორ, რავა?

„ფოფ.“ როგორ და ადგერ ერთი კვირეა დავკარგე მღვდელი... ამ ეკლესიის საქმეზეა ეფისკოპოსთან წასული..

კოწია. იმიტომაც შესუქებულხარ. ბეჩა ნიფადორა, დაუსვენებიხარ ცოტა.

„ფოფ.“ უი, გაგისკდა მიწა!.. ის კი არა, ბეჩა, უბედნი ნაჩალნიკი მოდის თურმე.

კოწია
პაპ. } (ერთად) როგორ თუ მოდის?

„ფოფ.“ აბა, ეგ არ არი?

აგრაფ. ჰო, წუხელის ჩვენ მეზობელ სოფელში, კნ. ჩიტუნიასთან ჩამოსულა. .

პაპ. მერე, შენი პირიმე, მერე?

აგრაფ. მერე და ახლა სოფელში გვითხრეს, რომ მგონია ჩვენ სოფელშიაც შემოვიდესო.

კოწია. იმე! რაღა თქმა უნდა... ჩვენი გენერალი რომ არ ნახოს, ის მაინც რავა იქნება...

ადიკო. ეჰეე... ახლა აირია მონასტერი... Событie!..

აგრაფ. ჩვენი სოფლისთვის событie იქნება, აბა რა... ამდენი ხანია ამას მეელოდენ ალდგომისავით.

ადიკო. Я никакого участія не приму въ этихъ торжествахъ...

პაპ. კაი შენი პირიმე... როგორ გვიჩერდით?.. სად არი ახლა ი, ჩემი ძმისწული მალხაზი... (გასძახის) კეკელა-ქალო, ჩემო რძალო. (კაკის)

აგრაფ. (ადიკოს) როგორ не примешь участія... თუ აქ ჩამოვიდა მართლა... შენისთანებმა უფრო არ უნდა აუხსნან სოფლის გაკიერვებაზ?..

ადიკო. ეეჰ, აბა ახლა დეპუტატათ დავდგები სწორეთ... Гражданскіе мотивы, братъ, ეს სხვებისთვის დამილოცნია... მე სჯობია ისევ ჩვენ ფოფოდიას გაუარშიყდები.

„ფოფ.“ უი, გაგისკდა მიწა... გამიარშიყდები კი არა...

კოწია. (ადიკოს) შენ, ჩემო ბიძია, რავარი მიეთ-მოეთი ყოფილხარ... ნუ, არა, ძმაო, არა...

ადიკო. კნიაგინაზე ბრძანებ?.. კნიაგინა ეს შამპანიურია... ცინცხალი, შუში... ფოფოდია კი ბულკია, სლობნი...

„ფოფ.“ უი, გაგისკდა მიწა...

ფაცია. (სულს ჩაქნევს და ავრაფინასკენ კაკდადის) რაც უნდა ის ილაპარაკოს!

კოწია. (ჯიბეში იფაკეს მაგიდადან მადნეულს) მართლა, თუ ჩამოვიდა უეზდი ნაჩალიკი რას ვიქეიფებთ?..

„ფოფ.“ (თავსს შეაყენებს მადნეულს) ეგ რა არი, ენიაზო კოწია?..

ადიკო. (ქაღალბისან მიდის).

კოწია. ჩემი მადანია, ჩემი, ნიფადორა... აა, დახედე... (უჩვენებს მადნეულს და თან ადბდა რადასაც ეუბნებაზ).

აგრაფ. ახლა თუ მართლა მოვიდა მაზრის უფროსი, ჯერ ამაზე შეეექნებათ ლაპარაკი, თუ სადილი სად და ვინ გაუმართოს, მერე, მაინც საწყალი მამაჩემი გამოიქეცება შუაში...

ფაცია. ვინ იცის, **აგრაფინა**, შეიძლება არც კი მოვიდეს ჩვენს სოფელში. არ იცი? ჩვენი სოფელი ღეთისკანაკე დავიწყებულია და კაცისგანაც... რამდენჯერ ჩამოსულა კნ. ჩიტუნიასთან მაგისთანა სტუმრები, მაგრამ ჩვენს სოფელში გზათაც კი არ გაუარიათ...

ადიკო. (ბიეზის ხარბისს გადაეკურდნობ.)

აგრაფ. არ ვიცი, არ ვიცი... მე ის მაწუხებს, ახლა კაცი არ გამონჩდება, რომ ჩვე-

ნი სოფლის გაპირვება ყველაფერი კარგათ აუსნია..

ფიცი. მამა შენი აქ არ არის?

ბაგრატ. ერთი რომ მართალია აქ არ არის და მეორე რომ ეს ოქროს კიდეც, მამასახლისი კაცია, მათი ხელ-ქვეითი, რა. შეუძლია გაუბედოს... (ამასობაში კოწიას რადაც სახუმარო უთხრა „ფოფოდალის“

„ფოფ.“ უი, გაგისკდა მიწა...

შალვა დადიანი

(გაგრძელება იქნება)

სახალხო თეატრის ისტორია

(მასალები)

(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 16)

სკოლის წარმოდგენების მიერ ოსეთ ავტონომიის ადგილობრივი დაიწყო, უნივერსიტეტის სიხელით. სტენის მოუკერეთან ოსნელ-თან მოკეთენენ ქონი ანდარნიკოშვილი, თამარა გოგოლაშვილი, თამარა ბაკრაძე, ნინო ბაკრაძე, მართა ჩაკუნაია, სიკინაშვილი, ბარათაშვილი. ტიტა ამირაჯიბი, ასათიანი, შალამბერაძე, ნადა ქუმსიაშვილი, ნინო ბაბიკო

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დროებითი მთავრობის დადგენილების თანახმად გამოშვებულია

თავის უფლების სესხი

1917 წლისა

ამ სესხის ობლიგაციების ღირებულებაა 50, 100, 500, 1000, 5000, 10,000 და 25,000 მან. წლიურად შემოაქვთ 5 პროც., რაიც წელიწადში ორჯელ იძლევა, ერთი 16 მარტს, მეორე 16 ენკენისთვეს.

სესხი გამოშვებული იქნება 5 წ. მისი ობლიგაციების გამოცემა მოხდება ყოველ წელს, 1922 წლიდან დაწყებული.

სესხზე ხელის მოწერა დაიწყება 6 აპრ.-დან და გასტანს 31 მაისამდე 1917 წ.

სახელმწიფო ბანკების კანტორებსა და განყოფილებებში,
მუდმივ და საველე ხაზინებში,
სახელმწიფო შემნახველ კასებში.
წვრილი კრედიტის დაწესებულებებში,
ყერძო კომერციულ ბანკებში,
ქალაქის საზოგადო ბანკებში და წვრილ საურთიერთო კრედიტის საზოგადოებაში და იმ საერობო სამმართველოებში, რომელთა შესახებ ცალკე იქნება განცხადება.

ხელმოსაწერი ფასებია

85 მან. 100 მან,

რომელთაც დაერთობათ ამ წლის მარტ. 16 პროცენტები.

ობლიგაციის ღირებულობა—ოსი, ერთ დროულად უნდა აქმნეს გადახდილი. იმ კვიტანციების (სანამ ნასყიდი ობლიგაციები ჩაბარდება მყიდველს) და აგრეთვე ობლიგაციის საშუალებით შეიძლება სესხის ფული. ამ შემთხვევაში, კვიტანციები ან ობლიგაციები უნდა ჩარდგინოს იმ სახელმწიფო ბანკში და ხაზინაში, სადაც ასეთი ოპერაციები—(სესხი) სწარმოებენ, და მიეცემა ობლიგაციის ღირებულობის 75%, წლიური 5¾% შემავითანები პროცენტთა, რომელიც, ესე იგი, სესხის ფული, განთავისუფლებულ იქნება ყოველგვარ სახელმწიფო გადასახადებისაგან, რაიც საზოგადოთ შემოღებულია მიმდინარე ომგარეშეთ და თანაშეკრ—ვადიან სესხისა.

ადებულ სესხის ვანადიდება შეიძლება აგრეთვე 5% სავალდებულო სახელმწიფო ქაღალდების წარდგენით წლიურ 5% გამოკლებით.

შეძენილ ობლიგაციები მიიღება შესანახად სახელმწიფო ბაკში და ხაზინაში, უფასოდ: ბაგირო დოკუმენტი, რომელიც მიეცემა ობლიგაციის პატრონნ ფულებრნ გადასახადისაგან თავისუფლებულია.

(8—651—4)

წარილი ამგვეგი

ქართველ მსახიობთა ეკრილბები მოწვევას **პარილის** 30 ფერვრალენ თბილისსში. სავანი: ქართველ მსახიობთა საპროფესიონო კაეშირის დაარსება.

ვ. ალანდარიანი—სახალხო მოლეკსე, შემდგენი „სახალხო ს. ზანდარისა" და სხვა ფეგნენთა, გადაიცვალა.

„ხალხის თავისუფლება"—საქართველოს სოციალდემოკრატიულ პარტიის (ავტონომისტთა) გაზეთის მე-5-ე ნომერი გამოვიდა. ამ ნომერში მოთავსებულია მეთაური „ავტონომიური საქართველო" ივ. გომართლის—„ტერიტორიალური ავტონომია ფა კლასთა ბრძოლა", წერ. 2, მუშა მ. დევაძისა—„საუბარი სოფელეთ მუშასთან", იოსეფ იმედაშვილისა—„ძმური სიტყვა", ი. სირაძისა—„საქ ართველოს" და სხ. ამავე გაზეთის მე-6-ე ნომერი გამოვა დღეს, ამ ნომერში ივ. გომართლის ორი წერილი.—„ჭასუფი ორ ამხანაგსა" და „ტერიტორიალური ავტონომია და კლასთა ბრძოლა", წერილი 3 და სხ.

ილ. თ. ფოცხვერაძისა გარდაცვალებიდან ნახევარი წლის თავი შესრულდა აპრილის 22 დღეს, აპრილის 23, დიდებაის ტაძარში გადახდილ იქნება წირვა-პანაშვიდი.

კოტ. კ. ფოცხვერაძეშვილმა დასწერა საროგოლიუციო საგალობელი.

ვალ. ბუნიან სადღესასწაულო დღეკ-საღამო გაიმართება სახეგმწიფო თეატრში აპრილი 29, შაბათს.

რედაქტორ-გამომცემელი იოსეფ იმედაშვილი.

ავლაბრის ოპერი პალასი

ორშაბათს 24 აპრილს, 1917 წ.

ქართულ სცენის მოყვარეთა მიერ წარმოდგენილი იქნება ქ. რუსეთდაფიანის და **ანკარას** მონაწილეობით ვალერიან გუნიას ცხობილი ისტორიული დრამა

დაკმა

ანუ

სამშობლოს მოდალტეე

დრამა 5 მქმ. და 6 სურათი

ანტრაკტებში დაუკრავს სამხედრო მუსიკა

რეჟისორი; ა. შრამბაზნაკი ადგილების ფასი ჩვეულებრივია, გამგე, ა. ბეგუჩოვი

დასაწყისი საღამოს 8 ნახ. საათზე **ანონსი.**

შემდეგიოვინ მზადეს **ეაჩაღი ირსენა**

„თეატრი და ცხოვრება"

ორი ეროვნით წლეულად ღირს 8 მ., ნახევარი წლით 4 მ. 50 კ. ხელის მოწერა მიიღება თბილისში „სორაპანის" ტპაბნის კანტორაში მადათოვის კუნძ № 1, ფოსტით: **Тифлис, ред. „Театри да Цховреба"—Іос. Имедашвили.**

საქართველოს სოციალდემოკრატიული პარტიის (ავტონომისტთა) გაზეთი

„ხალხის თავისუფლება"

„(ხალხის ერთობის გაგრძელება)"

ივანე გომარელის მახდოვნდდა **და ეუფლეი** მოწაწიდეეობით, **ბარტიულ** **ეუ**ბაკეთ **თანაშრომ**ლეთ **და ეოსეფ იმედაშვილის** **ედაკტორობით.**

გაზეთი ეჯერ ხნრობით **ეამოვ** **კერაზე ორ**ჯერ: **ორშაბათობით** **და ხუთშაბათობ**ით **გ**ა**ზ**ეთის **ეთავარი** **ეიზანია** **ავტონ**ომისტ**ებ**ის **ეგ** ერთიანერა, ერთობის **ანმ**ტკიცება **და** **ეაკ**ართველოს **ტ**ერიტ**ორ**ია**ლ**ურ **ავ**ტ**ონ**ომ**ი**ის **ეო**ეულ**ერ**ა**ნ**ეა **ხ**ალ**ხ**ეი.

გა**ზ**ეთ**ის ფ**ასი: წლის ბოლ**ო**მდე 5 მან., თიოო ნომერი-5 კ. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში „სორაპანის" სტ.ბნის კანტორაში (მადათოვის კუნძ.ული, № 1) ფოტ.ით: **Тифлисъ ред. „Халхис Танисуфлэба"—Іос.** Имедашвили (малато. ост. № 1).

ეედაკტ**ორ ეიმ**ედ**ა**ეშ**ვ**ილ**ი

ახალი ეკლუბი

1 ეკვირის პრ. ეაპრილის **23 30**

ეკვირა—ეუსული **ეწარ**ომ**ოდ**ეგენ**ა**. ბ**ი**ლ**ეეთ**ი **50-30** კ.

ოკო**ეშ**ა**ბ**ა**თ**ი**—ოპ**ე**ერ**ეტ**ა. ბ**ი**ლ**ეეთ**ი**: **1** **ე.-50**

სა**ეშ**ა**ბ**ა**თ**ი**—ს**ა**ოეეხ**ა**ო ს**ა**ღ**ა**ეა

ოეეხეშ**ა**ბ**ა**.—ს**ი**ნ**ე**ემ**ა**ტ**ო**ეგ**ა**ფ**ი**. ს**ი**ეეგ**ი**. ო**ე**ეკ.

ხუ**თ**ეშ**ა**ბ**ა**.—ქ**ა**ო**ე**თ. ეწ**ა**ო**ე**. ბ**ი**ლ**ეეთ**ი**ბ**ი** **50-30** კ.ა.ბ.

პა**ო**ა**ს**ა**ბ**ა**.—ოპ**ე**ერ**ეტ**ა. ბ**ი**ლ**ეეთ**ი**ბ**ი**: **1** **ე.-30** კ.-ე**ეეე